

KELTSU (från finskans kellari)

Man pratar om att halka in på ett bananskal och det kan man verkligen kalla Keltsu tiden, ingenting var på förhand planerat.

Jag jobbade på Finlands Svenska Nykterhetsförbund, som det då kallades, som ungdomsinstruktör. Förbundet samarbetade med Tollare Folkhögskola utanför Stockholm. Årligen kom elever över till Vasa och jobbade, denna gång två unga killar 18-20 år. De dansade showdance och förbundet bokade en landsomfattande turné i svenskspråkiga skolor. Jag ville visa dem hur ungdomsverksamheten i Vasa fungerade och tog kontakt med ungdomssekreterare Erkki Mendelin. Han tog oss med till finskspråkiga ungdomskällaren Keltsu, i hörnet av Stationsgatan och Vasaesplanaden (vid viadukten) som var stadens äldsta ungdomsgård. Han berättade att nuvarande verksamhet inte fungerade och få ungdomar besökte Keltsu.

”Vill ni göra något här” frågade han och vi svarade spontant ja. Så startade verksamheten med en discokväll, Daniel och Gullik, som killarna hette var DJs. Vi bjöd in Nykterhetsförbundets medlemmar i Vasa, men till vår förvåning hade ryktet spritt sig om de svenska DJs, och till vår stora förvåning kom drygt 100 ungdomar. Så fortsatte discokvällarna varje lördag och antalet ungdomar fortsatte öka, Tillåtna max antalet personer på Keltsu var drygt 200, ofta var det lång kö utanför. De svenskspråkiga ungdomarna hade inget eget ställe i Vasa och Keltsu blev deras eget ställe.

Verksamheten var på ungdomarnas villkor, men en tydlig regel var att verksamheten var drogfri. Jag jobbade ännu kvar på Nykterhetsförbundet, men även efteråt lyfte vi fram att det var en drogfri verksamhet. Ibland var det verkligen oroligt utanför, där de berusade ungdomarna samlades, men allt gick städat till både innanför väggarna och utanför. Jag kunde ge ”portförbud” för t ex några veckor som accepterades, inga fula ord eller fingrar, det känns som om respekten då och nu är helt annorlunda. Jantunen, ett högre polisbefäl berättade att de annars oroliga lördagskvällarna blev mycket lugnare i stan efter att vi startat vår discoverksamhet.

De 3 första åren med Keltsu var på helt ideell bas. Jag knyckte i vänner och bekanta, ungdomarna själva ställde upp och deras bekanta och föräldrar. Vi var tvungna att ge ungdomarna stort ansvar för att överhuvudtaget klara av verksamheten. Ungdomarna själva ansvarade för klädgarderoben, vi gjorde egna ”narikka”lappar” (vi kunde ju inte ha Lapin Kulta reklam garderobslappar) och det var tvång att hänga ifrån sig kläderna, mest pga det gjorde det lättare att kontrollera att ingen hade med sig alkoholhaltiga drycker. Vi sålde godis och limsa för en billig peng. Hela tiden var lokalen i förvandling, vi hämtade möbler från stadens möbellager, fixade och målade, rev och byggde. De första åren städade stadens städerska vår lokal, som var drygt 300 kvadratmeter, staden ville spara och städerskan togs bort och det betydde att våra egna ungdomar började också sköta städningen.

I Vasa var det dåligt med replokaler och svårt att få spelningar. På ungdomarnas begäran började vi arrangera bandkvällar med levande musik. Många Vasaband använde också Keltsu som sin träningslokal. I början var det bara Vasaband som uppträdde i källaren, men så småningom arrangerade vi spelningar med band runtomkring Vasa, mest svenskspråkiga. Föreningen anskaffade en bra ljus- och ljudanläggning. För att få större variation på banden samarbetade vi med Umeå med utbyte av band. Vi gjorde studiebesök till Umeå med de mesta aktiva ungdomarna. Även band från Stockholm och andra orter i Sverige har spelat på Keltsu. Det mest kända bandet var Refused med Dennis Lyxen.

Vi arrangerade också bandtävlingar, med två deltävlingar och en final. Man kunde anmäla sig till tävlingen om man bodde mellan Karleby-Kaskö. Domarna var sakkunniga musiker, bl a Anna-Karin och Krista Siegfriids, Jocke Kulju, Fredrik Furu, Janne Grönroos mm, mm har fungerat som domare.

Första priset var en demoinspelning i Test Music Studio/Christer Rönnholm, andra och tredje pris var presentkort 1000 och 500 mk.

Ungdomarna själva fixade affischerna, de allra första var handskrivna. Vi "mutade" med gratis inlägg mot att man hängde upp affischerna runtomkring på stan.

För att klara ordningen besökte jag varje höst de svenskspråkiga högstadiernas första föräldramöte i hopp om att få ordningspersonal. Jag berättade om vår verksamhet och sände runt en lista där de som var villiga att ställa upp som ordningsman/kvinna skriva sina kontaktuppgifter. Sedan kontaktade jag föräldrarna per telefon, det fanns underbara föräldrar som ställde sig till förfogande som ordningsmän flera gånger år efter år. Så ändras tiderna och det kom bestämmelser att man för offentliga tillställningar måste ha utbildade ordningsmän, vilket medförde ganska stora utgifter för oss. Inträdet till Keltsu var några mark.

På ungdomarnas eget initiativ växte verksamhet, på onsdagar och söndagar arrangerades öppet hus kvällar och limsa disco på torsdagar och däremellan hyrde vi också ut lokalen till skolklasser, hm...efteråt förstår att då gick det inte lika lugnt till. Vi blev tvungna att utarbeta ett avtal med drogfrihet som hyresgästen undertecknade.

Verksamheten blev oss övermäktig och vi bildade en förening år 1988. Jag bad en bekant som var tvåspråkig, kände jag kanske behövde lite tolk, min finsk var/är inte bra, att göra mig sällskap ner till PAF (penningautomatföreningen), nuvarande STEA, i avsikt att söka bidrag. Jag hade stämt träff med Henry Honkkanen, som ansvarade för ungdomsverksamhet och jag var skitnervös. Jag berättade om vår situation, att vi skulle bli tvungna att helt lägga ner verksamheten ifall vi inte fick bidrag och kunde anställa personal. Vi gjorde en bidragsansökan och följande år fick vi bidrag, som till största delen var öronmärkt för en verksamhetsledare. Under de kommande 28 åren beviljad oss PAF bidrag, det omorganiserades till STEA, också vår verksamhet omorganiserades under årens lopp.

Keltsu källaren var gammal och varje vår, efter en vinter med mycket snö, vid snösmältningen rann vatten ner i källaren, Vasa stad torkade upp den med sina maskiner tills det en vår var riktigt stor översvämning, lika med stora kostnader, plus att staden skulle sälja hela fastigheten till svensk byggjätten SKANSKA, det var slutet för Keltsu.

Det var en chock!!! Efter mycket vånda och funderande och försök att hitta en ny lokal som passade verksamheten inledde vi ett samarbete med Doo-Bop där vi arrangerade våra bandkvällar. Eftersom PAF beviljade oss bidrag för verksamhet var vi tvungna att söka en ny verksamhetsform och igen gled vi in på ett bananskal och hittade Power Club. För två år sedan omorganiserades PAF och blev STEA. Samhället förändras och STEA ville inte längre stöda vår verksamhet.

Nu beviljar flera svenskspråkiga stiftelser oss bidrag och verksamheten består av att arrangera utbildningsdagar och föreläsningar om missbruk och beroendesjukdomar.

De personer som speciellt vid starten möjliggjorde Keltsus verksamhet var kloka ungdomssekreterare Erkki Mendelin på Vasa stad och dåvarande verksamhetsledaren på Finlands Svenska Nykterhetsförbund Stefan Sjöberg. Stefan som såg mellan fingrarna att jag jobbade så mycket med Keltsu på min arbetstid och hans sunda syn på ungdomsarbete. Och tack till alla underbara ungdomar, som under årens hjälp till och varit delaktiga i verksamheten! Utan er hade det inte lyckats övehuvudtaget!

Det här är min berättelse om Keltsu tiden, för att få ett sammanhang till bilderna på fotogalleriet, jag har säkert glömt och felat i texten. Ni får jättegärna komma med kommentarer, kontakta mig på eivor.hedman@drogfriungdom.fi eller Facebook.

Eivor Hedman